

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2022/23

Destinace (země, město): Itálie, Neapol

Jméno, příjmení: Petra Macurová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Università di Napoli L'Orientale, Dipartimento di Studi Letterari, Linguistici e Comparati

Università di Napoli L'Orientale je vysoká škola, která své oficiální uznání vzdělávací instituce získala roku 1732. Tehdy se ještě nejednalo o univerzitu, ale o Čínské kolegium, jehož hlavním účelem bylo církevní vzdělávání a příprava na kněžství mladých Číňanů v Neapoli, kteří následně měli šířit katolicismus ve své zemi. Stejnou důležitost, jako mělo religiózní vzdělání, od počátku měla také příprava lingvistická – absolventi kolegia měli být vynikajícími tlumočníky, experty na indické a čínské jazyky. Postupem času při Čínském kolegiu vznikl i konvikt pro vzdělávání mladých Neapolitánů, posléze byli na kolegium přijímáni také obyvatelé mocné Osmanské říše. Po sjednocení Itálie Čínské kolegium prošlo určitou reformou, jeho „nástupcem“ se stalo Královské asijské kolegium, tentokrát již formálně rozdělené na dvě části: jednu zabývající se vzděláváním církevním a druhou věnující se studiu asijských jazyků. V té době se na kolegiu již vyučovala arabština a ruština, následně přibyla např. perština, moderní řečtina, urdština a hindština. V roce 1888 se kolegium právně stalo Institutem Orientale, jehož jazykově zaměřená část byla právně rovna univerzitě (část věnující se církevnímu vzdělání byla potlačena a dnešními termíny by byla označena jako střední škola).

Università di Napoli L'Orientale je nejstarší univerzitou v Evropě, na níž lze studovat sinologii a orientalistiku. V této tradici (tedy lingvistického, literárního a historického vzdělávání)

„L'Orientale“ nadále pokračuje, nejedná se však o tradici omezující, dnes je zde možné současně studovat jazyky západní i východní, což je kombinace, kterou většina univerzit neumožňuje. Český jazyk se v Neapoli vyučuje od 20. let 20. století, stejně jako v Římě a v Padově (jedná se o první katedry češtiny v Itálii), přičemž spadá pod ústav literárních a lingvistických studií a komparace, Dipartimento di Studi Letterari, Linguistici e Comparati (do akademického roku 2011/12 se čeština vyučovala na ústavu studií východní Evropy, Dipartimento di Studi dell'Europa Orientale).

Co se týče vybavení kabinetu českého jazyka, který čeština sdílí se srbštinou a chorvatštinou, disponuje počítačem, dobře vybavenou příruční knihovnou, různými disky CD a DVD, je možné využít také projektor. Knihovna¹ slouží k interním potřebám pracoviště, studenti si z ní podle potřeby mohou vypůjčit jakoukoli publikaci či přenosné médium, přičemž je o výpůjčkách samozřejmě vedena dokumentace. Podrobná inventarizace publikací v knihovně byla provedena v listopadu 2007, seznam materiálů zaslaných DZS byl aktualizován v červnu 2023. Univerzita pak disponuje také oficiální knihovnou a jazykovým centrem CLAOR (Centro Linguistico di Ateneo dell'Università Orientale; dříve CILA – Centro Interdipartimentale di servizi Linguistici e Audiovisivi).

S ohledem na zefektivnění výuky od roku 2012 je využíván také e-learningový systém.² Studenti si tak mohou stahovat materiály, které nejsou obsaženy v primární příručce, odevzdávat skrze něj slohové práce a překlady, vypracovávat úkoly. Mimo učební materiály web obsahuje také kompletní rozvrh hodin a odkazy na zajímavé stránky, které jsou s češtinou nebo Českou republikou spojené (odkaz na jazykovou příručku, nastavení české klávesnice, korpus, on-line procvičování češtiny, ČT, noviny, webové stránky MŠMT, Prahy a Brna ad.). V září 2020 byly navíc vytvořeny facebookové stránky věnované češtině na „L'Orientale“, zájemci o studium tak mohou získat zásadní informace o studiu oboru v jednoduché a snadno dostupné formě, na niž jsou mnozí zvyklí (@cecolorientale).³

---

¹ Sestává převážně z publikací, jež bylo možné zakoupit díky finanční podpoře Domu zahraniční spolupráce.

² Přístupný z: <http://elearning.unior.it/>.

³ V roce 2021 a 2022 jsme se studenty byli na facebookových stránkách dosti aktivní. Publikovali jsme značné množství krátkých recenzních textů vybraných děl českých autorů, posléze jsme se věnovali dalším tématům, totiž českých jídel a českých měst. Vzhledem k přespříliš intenzivnímu „životu“ ve virtuálním světě, který prakticky trval dva roky, jsme v akademickém roce 2022/23 v těchto aktivitách nepokračovali. Jelikož však uvedené příspěvky nezůstaly bez kladné odezvy, texty jsou nadále veřejně dostupné.

Podmínky pro výuku jsou nyní vesměs standardní. Vyučování probíhá prezenčně, lektorovi je přiřazen rozvrh a místnosti, v nichž má následně učit. Úlohu lektora lze označit za zásadní, jelikož je jediným vyučujícím na katedře češtiny, kterého studenti vídají po celý akademický rok. Kolegou je lektorovi externista, který vyučuje nižší počet hodin a pouze jeden semestr. Zkoušky se v závěru minulého a v průběhu tohoto akademického roku konaly prezenčně. Od června 2023 probíhají poněkud nezvykle – studenti musejí absolvovat dvě části zkoušky z jazyka distančně a další prezenčně. Lektor má za úkol připravit test na e-learningové platformě Moodle, po jehož úspěšném zvládnutí zadá dvojici studentů téma ke konverzaci. Test i konverzace probíhají online, skrze platformu Microsoft Teams, kdy lektor nejprve sleduje studenty píšící test, poté kontroluje výsledky a následně dozoruje a hodnotí „konverzační“ výkon studentů. U ústní zkoušky, jež je později vedena na půdě univerzity, lektor být přítomen nesmí.⁴

Životní podmínky lektora v Neapoli jsou dobré, ohledně nalezení ubytování se lze obrátit na Erasmus Point⁵, zprostředkovávající ubytování zahraničním studentům i vyučujícím.

V akademickém roce 2022/23 se studiu češtiny věnovalo 13 studentů různých oborů. Na hodiny 1. ročníku docházely 3 studentky, do 2. ročníku byly zapsány 2 studentky, ve 3. ročníku bylo evidováno 6 studentů, 4. ročník zůstal formálně neobsazen a do 5. ročníku byli zapsáni dva studenti.

Jedna studentka 3. ročníku v tomto akademickém roce získala stipendium na kurz češtiny při Letní škole slovanských studií, konkrétně pak probíhající v červenci a srpnu 2023 na Univerzitě Palackého v Olomouci. Další studentka 3. ročníku absolvovala semestrální studijní pobyt v České republice v rámci programu Erasmus+, její spolužák pak strávil v České republice celý akademický rok, a to díky stipendiu uděleném Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, přičemž oba studovali na Masarykově univerzitě v Brně. O studentech, kteří na semináře

---

⁴ Toto nařízení neplatí bezvýjimečně. Přítomnost lektora u ústní zkoušky lze zajistit v případě, že zodpovědná osoba za výuku provede příslušné administrativní kroky. Konkrétně v mém případě tyto byly provedeny v předchozích letech tehdejším profesorem češtiny v momentě, kdy vyvstala potřeba (tedy po uzavření škol v březnu 2020, kdy se přešlo do online prostředí; do té doby lektor češtiny u ústních zkoušek vždy byl). Je otázkou, zda k podání žádosti bude vůle také v budoucnu. (Podmínkou pro kladné vyřízení je mj. absolvování doktorského studia.)

⁵ Bližší informace jsou dostupné na webových stránkách: <http://www.erasmuspoint.it/>.

z češtiny docházeli, lze říci, že si češtinu a Českou republiku velice oblíbili, jsou zvědaví a mají k naší zemi i k Čechům vřelý vztah.

K povinnostem lektora vyplývajícím z dřívější italské smlouvy a způsobu výuky češtiny na neapolské univerzitě patřila výhradně výuka českého jazyka, jež probíhá v italském a českém jazyce (gramatika, konverzace, písemný projev, konzultace diplomových prací apod.). Pro každý ročník jsou vymezeny dva 120minutové bloky týdně. Studentům byla lektorka k dispozici i v konzultačních hodinách (2 hod./týden, v případě potřeby i více) a také mimo ně, byla-li potřeba, např. při konzultacích seminární či diplomové práce, korekcích italských titulků k českému filmu nebo při podávání žádosti o stipendium apod.

Studenti nastupující do 1. ročníku jsou úplní začátečníci, výstupní úroveň bakalářského studia lze ohodnotit jako B1–B2. Studenti jsou schopni porozumět poměrně složitým textům, probíraná gramatika odpovídá úrovni B2, ovšem aktivní znalost jazyka a schopnost úměrně a rychle reagovat se přirozeně liší, a to také na základě toho, zda student absolvoval studijní pobyt v České republice, kde komunikoval v češtině i mimo výuku, či nikoliv. Díky tomu, že studentů není mnoho, při nadprůměrné péči a pomoci lektora mohou studenti dosáhnout i na úroveň C1.

Studentům 1.–3. ročníku jakožto referenční příručka slouží učebnice češtiny⁶ v italštině, jejíž obsah musí studenti během dvou až tří let zvládnout. Přestože se jedná o učebnici poměrně novou, zaměřenou jak na konverzační dovednosti, tak na gramatiku (rozhovory, texty, lexikální a gramatická cvičení), přičemž výklad gramatiky je uzpůsoben pro italské rodilé mluvčí, na seminářích se využívají také další učební pomůcky, především pak doplňující materiály⁷ zaměřené na procvičení probírané gramatiky i na přirozený mluvený a psaný projev v českém jazyce (procvičování výslovnosti, cvičení na gramatiku či lexikum, překlad, konverzace, tabulky, poslech, české reálie), případně také další učebnice zaslané DZS, a to podle vhodných témat, probírané gramatiky a potřeb studentů. K výuce vyšších ročníků lektor běžně využívá zejména materiály vlastní (gramatická cvičení, texty a cvičení týkající se českých reálií, historie Československa a České republiky apod.), dále pak také texty z různých učebnic pro pokročilé

---

⁶ Casadei, Lucia – Esvan, François – Macurová, Petra: *Corso di lingua ceca*. Hoepli, Milano 2017.

⁷ Macurová, Petra: *Esercizi di lingua ceca. Volume 1. Livelli A1-A2. Cvičení z českého jazyka. Díl 1. Úroveň A1-A2*. Limena, libreriauniversitaria.it edizioni 2022; Macurová, Petra: *Esercizi di lingua ceca. Volume 2. Livelli B1-B2. Cvičení z českého jazyka. Díl 2. Úroveň B1-B2*. Limena, libreriauniversitaria.it edizioni 2023.

a zjednodušené beletristické texty, příp. novinové články, společně s opakováním a probíráním složitější (nebo problematičtější) gramatiky a lexika. Všechny ročníky se věnují i projevu písemnému.

Mimo běžnou výuku měli studenti češtiny několik příležitostí zúčastnit se i dalších aktivit spojených s českým jazykem nebo českou kulturou. Vzhledem k tomu, že nadšení pro studium češtiny je v některých případech skutečně značné, ke konci jarního semestru 2021/22 se studenti, tehdy 2. a 3. ročníku, mimo rámec „oficiální“ výuky pustili do tvorby titulků k českému filmu. Na titulcích pracovali i ve zkuškovém období, finální verze byla hotova na začátku listopadu 2022. K překladu byl vybrán komediální snímek *Osmý* (2014), v hlavní roli s Ivanem Trojanem, jenž nenásilnou formou poodhaluje život v normalizačním Československu. Ve spolupráci s lektorátem poté bylo Českým centrem v Miláně zorganizováno promítání uvedeného filmu, které proběhlo v prosinci 2022. Vlastní projekci předcházela tematicky vázaný dialog se Simonou Calboli, ředitelkou ČC Milán, a studenty češtiny, již promítaný snímek představili a zprostředkovali divákům vzhled do historického kontextu.

Další z naučných aktivit studentů českého jazyka a literatury neapolské univerzity byla prosincová účast⁸ na semináři Evy Rosenbaumové, který již mnoho let pořádá římská univerzita La Sapienza. Akce byla tentokrát věnována filmu *Okupace* (2021) a otázkám, jež s tímto filmem souvisí – historickým, sociálním, příp. i psychologickým aspektům spojených s dobou, ve které se daný snímek odehrává. Pozornost byla zaměřena také na umělecké postupy tvůrců, jimiž realizovali své záměry. „Hlavní postavou“ semináře byl spisovatel a scénárista Marek Šindelka, který setkání uvedl a následně diskutoval se studenty. Celá akce probíhala v angličtině a mimo M. Šindelky bylo možné pohovořit si i s dalšími pozvanými hosty, několika odborníky z České republiky a ze Slovenska.

V jarním semestru 2023 měli studenti „L’Orientale“ příležitost zhlédnout tři české filmy, a to v rámci semináře *Figura* německého vojáka v české a polské kinematografii na pozadí událostí 2. světové války, jež jsme nabídli s kolegou z katedry polštiny. Seminář byl zařazen do seznamu nepovinně volitelných předmětů pro studenty studijních programů Jazyky a kultury v komparaci a Jazyková a kulturní mediace v bakalářském i magisterském studijním cyklu. Filmy na programu byly (v poměru 3:3) vybrány tak, aby odrážely historické události na území Polska

---

⁸ Cesta studentů a lektorky do Říma byla financována Českým centrem v Miláně.

a Československa a zároveň napomáhaly zamyslet se nad společností jako takovou. Jednotlivé projekce byly zahájeny kulturně-historickým úvodem seznamujícím studenty s pozadím filmu, příslušnými událostmi, případně i záměrem autora. Co se české (československé) kinematografie týče, byly představeny dnes již klasické snímky *Bílá nemoc* (1937), *Vyšší princip* (1960) a *Musíme si pomáhat* (2000), tedy díla, jež rozličnými způsoby reflektují spletité vztahy Čechů a Němců a znamenitě vystihují atmosféru dané doby; navíc některá z nich se soustředí na témata, jež v uplynulém půldruhém roce místy až mrazivě nabyly na aktuálnosti. Všechny filmy byly promítány v českém znění s italskými titulky, které lektorka korigovala nebo přeložila. Tento předmět si zapsalo cca 25 studentů různých oborů. Ti tak jednak nahlédli pod pokličku české filmové tvorby, jednak měli možnost upřesnit si povědomí o zemi, nikoli geograficky, ovšem fakticky jim často velmi vzdálené. Tuto skutečnost kladně posoudili také studenti, kteří se tohoto semináře zúčastnili. Ať už ocenili filmy samotné, charakter hlavních postav, znázornění dobového pozadí, nebo jejich přesah do současnosti, celou akci ohodnotili jako zajímavou a poučnou.

Po dvouleté přestávce, vynucené nepříznivou zdravotní situací, bylo v tomto akademickém roce možné uspořádat vánoční večírek, a sejít se tak se studenty i mimo vzdělávací aktivity. Večírek jsme uspořádali společně s dalšími „slovanskými katedrami“ – kromě studentů češtiny se jej zúčastnili profesori, lektoři a studenti polštiny, slovinštiny, bulharštiny, srbštiny a chorvatštiny. Podávaly se tradiční pochutiny daných zemí a zpívaly se vánoční písně.

Obecně lze říci, že v rámci lektorátu vládne příjemná atmosféra a dobré vztahy. Svědčí o tom snad i to, že pokud studenti tráví část srpna na některé z Letních škol slovanských studií nebo absolvují semestrální pobyt v České republice, stalo se v posledních letech prakticky tradicí, že jsme se domluvili na přátelském posezení v některém z českých restauračních zařízení a vždy se jednalo o velmi příjemné setkání.

Neapol 28. července 2023

Mgr. Petra Macurová, Ph.D.